

Begeleiding op maat?

De aansluiting van de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren op hun begeleidingsbehoeften gedurende de transitie naar volwassenheid.

Estelle ter Bekke

S4736877

Begeleiders: dr. A.E. Zijlstra & dr. W.J. Post

Tweede beoordelaar: prof. A. Lichtwarck-Aschoff

30 mei 2025

Master Pedagogische Wetenschappen

Orthopedagogiek

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Rijksuniversiteit Groningen

Aantal woorden: 7741

Abstract

In the Netherlands, support for unaccompanied minors ends when they reach the age of 18. From that point onward, they are expected to function independently. However, earlier research shows that these minors have not received sufficient support to be able to function independently by the age of 18. Academic research into the specific support needs of unaccompanied minors remains limited. This study, therefore, investigates the extent to which the support provided aligns with their needs throughout the transition to adulthood. Semi-structured interviews were conducted with 28 unaccompanied minors who hold a residence permit. They were interviewed at the ages of 17, 18, and 19. The interviews focused on the support received and the perceived support needs. In order to capture their experiences and perspectives throughout the transition to adulthood, thematic analysis and repeated cross-sectional analysis were employed. At age 17, support was in line with their needs. Upon turning 18, participants reported a need for ongoing, structured support, particularly regarding financial matters and the comprehension and translation of official letters. In most cases, such support was absent. In other life domains, their informal networks were sufficient to meet their needs. By age 19, most participants reported a high degree of self-reliance, and the need for structured support had largely diminished. However, the need for assistance with understanding and translating official documents persisted, although this was typically met through their informal support systems. Future research could explore the role and effectiveness of using informal networks, in alignment with professionals and organisations.

Samenvatting

In Nederland stopt de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren wanneer zij 18 jaar worden. Uit eerder onderzoek blijkt echter dat deze jongeren onvoldoende begeleiding hebben gehad om op 18-jarige leeftijd zelfstandig te functioneren. Wetenschappelijk onderzoek naar de begeleidingsbehoeften van alleenstaande gevluchte jongeren ontbreekt. Dit onderzoek richt zich daarom op de aansluiting van de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren op hun begeleidingsbehoeften gedurende de transitie naar volwassenheid. Er zijn semi-gestructureerde interviews gehouden met 28 alleenstaande gevluchte jongeren die in het bezit zijn van een verblijfsvergunning. Zij zijn op 17-, 18- en 19-jarige leeftijd geïnterviewd. De interviews richtten zich op de begeleiding en begeleidingsbehoeften. Om hun ervaringen en meningen gedurende de transitie naar volwassenheid in kaart te brengen, zijn de thematische analyse en terugkerende cross-sectionele analyse toegepast. Op 17-jarige leeftijd sluit de begeleiding aan op de begeleidingsbehoeften. Bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd bestaat er behoefte aan structurele begeleiding op het gebied van financiën en het begrijpen en vertalen van brieven, maar deze begeleiding is voor veel jongeren weggevallen. Op andere domeinen blijkt het informele netwerk van de jongeren voldoende toereikend om in hun begeleidingsbehoeften te voorzien. Op 19-jarige leeftijd zijn de jongeren grotendeels zelfstandig en is behoefte aan structurele begeleiding verdwenen. Op het gebied van het begrijpen en vertalen van brieven blijft de begeleidingsbehoefte bestaan, maar deze behoefte wordt voldoende vervuld door hun informele netwerk. Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op de rol en effectiviteit van het inzetten van het informele netwerk, in afstemming met professionals en organisaties.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
Methode.....	10
Design.....	10
Steekproef.....	10
Instrumenten.....	10
Procedure.....	11
Analyseplan.....	12
Resultaten.....	14
Financiën.....	14
Brieven en documenten.....	15
Werk en opleiding.....	15
Sport.....	16
Vervoer.....	17
Conclusie en discussie.....	18
Conclusie.....	18
Limitaties en krachten.....	21
Implicaties voor de praktijk en vervolgonderzoek.....	22
Literatuurlijst.....	25
Bijlagen.....	31
Bijlage 1: Interviewleidraad T0, 17-jarigen.....	31
Bijlage 2: Interviewleidraad T1, 18-jarigen.....	33
Bijlage 3: Interviewleidraad T2, 19-jarigen.....	35
Bijlage 4: Codeboek T0.....	36
Bijlage 5: Codeboek T1.....	39
Bijlage 6: Codeboek T2.....	43

Inleiding

In 2023 waren er volgens het UNHCR (z.d.) wereldwijd 117,3 miljoen mensen op de vlucht, waarvan 40 procent minderjarig was. Van deze 117,3 miljoen mensen worden er 43,3 miljoen vluchtelingen genoemd. Dit zijn mensen die hun land van herkomst verlaten vanwege gegronde vrees voor vervolging (UNHCR Nederland, 2024). Nederland telde op 1 januari 2024 ongeveer 132.000 vluchtelingen. Een deel van deze vluchtelingen zijn kinderen die zonder hun ouders, of andere personen die gezag over hen hebben, naar Nederland zijn gekomen. Zij worden alleenstaande gevluchte jongeren genoemd (Immigratie- en Naturalisatiedienst, 2023). In 2023 vroegen 5805 alleenstaande gevluchte jongeren asiel aan in Nederland, waarvan ongeveer 60 procent tussen de 16 en 18 jaar oud was (CBS Statline, z.d.). Het grootste deel van de alleenstaande gevluchte jongeren die in Nederland aankomt, zijn gevlucht uit Syrië en Eritrea. Daarnaast komen deze jongeren uit bijvoorbeeld Somalië, Soedan en Irak.

De alleenstaande gevluchte jongeren krijgen vanaf het moment van aankomst in Nederland begeleiding. Deze begeleiding is in de beginfase vooral gericht op het bieden van veiligheid en bescherming (Schippers, 2017). In de fase daarna gaat het om het versterken van de veerkracht en het ontwikkelen van een sociale structuur. Deze sociale structuur bestaat uit bijvoorbeeld school, vrienden, familie en ondersteunende volwassenen. In de laatste fase ligt de focus op het ontwikkelen van weerbaarheid, zelfredzaamheid en een toekomstperspectief (Schippers, 2017). De begeleiding van deze jongeren stopt in veel gevallen wanneer zij 18 jaar worden (Ruitenburg et al., 2022). Er wordt van hen verwacht dat zij vanaf die leeftijd om kunnen gaan met de rechten en plichten die passen bij het bereiken van de volwassenheid. Veel alleenstaande gevluchte jongeren hebben echter op 18-jarige leeftijd nog niet voldoende begeleiding gehad om volledig zelfstandig te kunnen functioneren (Ruitenburg et al., 2022).

Sinds 1 januari 2023 maakt het Rijk het mogelijk dat alleenstaande gevluchte jongeren aanspraak kunnen maken op verlengde opvang (Nidos & VNG, 2022). Hierbij wordt de begeleiding en/of opvang van de jongere verlengd tot maximaal 21 jaar. Dit wordt geregeld vanuit de gemeente. Uit onderzoek blijkt echter dat gemeenten deze opvang niet vaak toepassen, omdat zij dit zelf moeten financieren (Ruitenburg et al., 2022). Er vindt hiermee geen verbetering plaats in de ondersteuning van de alleenstaande gevluchte jongeren in hun ontwikkeling naar zelfstandigheid. Dit onderzoek zal zich daarom focussen op in hoeverre de

begeleiding van de alleenstaande gevluchte jongeren aansluit op hun begeleidingsbehoeften gedurende de transitie naar volwassenheid. Onderzoek naar de behoeften van de alleenstaande gevluchte jongeren gedurende deze transitie ontbreekt nog (Chase, 2019).

Alleenstaande gevluchte jongeren met een verblijfsvergunning hebben tot 18-jarige leeftijd een mentor die hen een aantal uren per week helpt met allerlei zaken die belangrijk zijn in het dagelijks leven. Dit betreft bijvoorbeeld koken, boodschappen doen en leren omgaan met geld (Nidos, z.d.). Tevens kunnen zij aanspraak maken op diverse voorzieningen. Ze volgen onderwijs in een Internationale Schakelklas, hebben geen vaste lasten, ontvangen zakgeld en hebben recht op Jeugdhulp op basis van de Jeugdwet. Het doel van deze begeleiding is om de jongeren voor te bereiden op zelfstandigheid bij het bereiken van de volwassenheid (Van Es et al., 2019). Vanaf het moment dat zij 18 jaar worden, zullen zij in de meeste gevallen zelfstandig moeten wonen (Ruitenburg et al., 2022). Niet alleen de huisvesting verandert, maar ook de voorzieningen waar de jongeren daarvoor wel aanspraak op maakten, vallen in de meeste gevallen weg. Ze komen er alleen voor te staan, omdat van hen wordt verwacht dat zij zelfredzaam zijn. De begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren zonder verblijfsvergunning wordt anders georganiseerd (Smit, 2019). Hun begeleiding is gericht op terugkeer naar het land van herkomst. Dit onderzoek richt zich echter enkel op de jongeren die in het bezit zijn van een verblijfsvergunning.

De begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren zou zich volgens onderzoek moeten richten op het ontwikkelen van een stabiele basis op verschillende levensgebieden: wonen, school en werk, netwerk, inkomen, welzijn en gezondheid (Ruitenburg et al., 2022). Voor alleenstaande gevluchte jongeren is een stapsgewijze overgang naar zelfstandigheid op hun eigen tempo belangrijk. Jongeren geven aan dat ze ook na 18-jarige leeftijd behoefte hebben aan begeleiding die voor hen proactief, laagdrempelig en vertrouwd is. Tevens blijkt uit het onderzoek van Ruitenburg et al. (2022) dat het van belang is dat de begeleider getraind is om te werken met gevluchte jongeren en op een juiste manier kan inspelen op persoonlijke en cultuurspecifieke problemen en zaken. Enkele jongeren geven namelijk aan dat zij op 18-jarige leeftijd nog niet volledig zelfstandig zijn en extra begeleiding nodig hebben. Deze hulp krijgen zij echter niet omdat zij zich schamen, anderen niet tot last willen zijn of zelfs niet weten hoe ze om hulp moeten vragen (Ruitenburg et al., 2022). Goed getrainde begeleiders zouden hier op een juiste manier op in moeten kunnen spelen.

Alleenstaande gevluchte jongeren maken (een deel van) de transitie naar volwassenheid door in Nederland. De transitie naar volwassenheid wordt gedefinieerd als het proces waarin jongeren veranderingen ondergaan in hun sociale rollen, identiteiten en verantwoordelijkheden, in de leeftijd van 16 tot 27 jaar (NJI, z.d.-b). In deze transitie wordt verwacht van jongeren dat de toenemende volwassenheid ertoe leidt dat zij verantwoordelijkheid voor zichzelf kunnen nemen, onafhankelijke beslissingen kunnen maken en zelfvoorzienend worden (Keller et al., 2007). Jongeren moeten zorgen voor hun eigen woon- en werksituatie, worden zelfredzaam en moeten zelfstandig zorgen voor hun gezondheid (Spanjaard & Slot, 2015). Daarnaast is er in deze periode de belangrijke ontwikkelingstaak van identiteitsvorming, die onder andere betrekking heeft op persoonlijkheid, seksuele identiteit en het verwerven van sociale vaardigheden (Derluyn & Broekaert, 2007). Voor gevluchte jongeren kan het ingewikkeld zijn om het ontwikkelen van deze domeinen te volbrengen, omdat zij in veel gevallen te maken hebben (gehad) met traumatische ervaringen. Daarnaast verblijven zij zonder hun ouders of andere familieleden die hen kunnen steunen in een onbekende omgeving. Doordat alleenstaande gevluchte jongeren hun vlucht zonder ouders doormaken, worden zij vaak gedwongen om al op jonge leeftijd zelfstandig te zijn (Derluyn et al., 2005). Een vroege transitie naar volwassenheid kan ingewikkeld zijn voor alleenstaande gevluchte jongeren, omdat zij nog niet het vermogen hebben om met verantwoordelijkheden om te gaan en zij worden gedwongen om keuzes te maken die hun toekomst beïnvloeden (Keller et al., 2007). Doorgaans blijven jongeren tijdens het ontwikkelen van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid in de transitie naar volwassenheid nog afhankelijk van hun ouders (Derluyn et al., 2005). Bij alleenstaande gevluchte jongeren ontbreekt deze ouderlijke steun. Zij zijn afhankelijk van de professionele ondersteuning vanuit de overheid (Osgood et al., 2010). Het gebrek aan ouderlijke steun kan ervoor zorgen dat alleenstaande gevluchte jongeren zich gedurende hun transitie naar volwassenheid niet optimaal ontwikkelen.

De alleenstaande gevluchte jongeren krijgen niet enkel te maken met een transitie naar volwassenheid, maar ook met een transitie van cultuur. Het overgrote deel van deze jongeren komt uit een land met een collectivistische cultuur, zoals Syrië, Irak en Eritrea (CBS Statline, z.d.). In collectivistische culturen, ook wel wij-culturen genoemd, wordt geleefd in een ‘grootfamilieverband’ en is het gebruikelijk dat men voor elkaar zorgt (Hofstede et al., 2016). Een kind voelt zich in een collectivistische cultuur onderdeel van de groep. In Nederland krijgen zij echter te maken met een individualistische cultuur, ook wel ik-cultuur. In deze

cultuur overstijgt het belang van het individu die van de groep. Daarnaast is er in deze culturen een verschil in machtsafstand (Hofstede et al., 2016). De machtsafstand in individualistische samenlevingen is kleiner dan in collectivistische samenlevingen. Dit houdt in dat gelijkheid in macht meer vanzelfsprekend is in individualistische culturen dan in collectivistische culturen. Uit onderzoek van Sterckx et al. (2018) blijkt dat er tevens een verschil is in kennisoverdracht. In collectivistische landen wordt kennis vaak klassikaal en van bovenaf overgebracht, terwijl in Nederland meer eigen regie verwacht wordt en men zelf verantwoordelijk is voor het vergaren van kennis. In de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren is het daarom belangrijk dat er rekening wordt gehouden met deze cultuurverschillen. Van Es et al. (2019) concluderen immers in hun onderzoek dat een gevluchte jongere het meeste aan de begeleiding heeft wanneer een begeleider inzicht heeft in cultuurverschillen en hij of zij cultuursensitief is. De cultuurverschillen kunnen er namelijk toe leiden dat jongeren geen hulp vragen en zich schamen voor hun problemen (Ruitenburg et al., 2022). Het is daarom belangrijk dat de begeleider de jongere ziet als een individu in zijn of haar eigen culturele of levensbeschouwelijke wereld, en hier rekening mee houdt (Hoffer, 2021). Op die manier kan een alleenstaande gevluchte jongere optimaal begeleid worden bij het bereiken van de zelfstandigheid die van hen verwacht wordt wanneer zij 18 jaar worden (Van Es et al., 2019).

Ruitenburg et al. (2022) beweren dat alleenstaande gevluchte jongeren meestal onvoldoende begeleiding hebben gehad om op 18-jarige leeftijd volledig zelfstandig te kunnen functioneren in Nederland. Jongeren geven zelf ook aan dat 18 jaar te vroeg is om de begeleiding volledig te laten stoppen (Nidos, z.d.). Daarnaast is er veel regelwerk te doen voordat alleenstaande gevluchte jongeren 18 jaar worden, waar zij erg tegen op zien (Nidos, z.d.). Hoewel er voorbeelden zijn van gevluchte jongeren die voldoende zelfredzaam zijn wanneer zij 18 jaar worden, is dit voor een grote groep niet het geval (Pharos & Sovee, 2019). Een groot deel van de alleenstaande gevluchte jongeren integreert moeizaam, voelt zich eenzaam en dreigt vast te lopen in het Nederlandse systeem van inkomen, wonen, zorg en scholing. De behoefte aan begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren wordt in veel gevallen groter wanneer zij 18 jaar worden, terwijl de begeleiding vanaf dat moment afneemt of wegvalt (Ruitenburg et al., 2022). Onderzoek van Belloni (2019) benadrukt dat begeleiding op 18-jarige leeftijd van cruciaal belang kan zijn. Professionele begeleiding in de eerste maanden van de volwassenheid maakt het namelijk mogelijk dat gevluchte jongeren een stabiele huisvesting vinden en situaties van stress en eenzaamheid vermijden.

Er is tot nu toe nog te weinig kennis opgedaan over hoe de begeleidingsbehoeften van alleenstaande gevluchte jongeren eruitzien en wat het verloop is van deze behoeften gedurende de transitie naar volwassenheid (Chase, 2019). Hoewel alleenstaande gevluchte jongeren in Nederland begeleid worden bij het ontwikkelen van de zelfstandigheid die vanaf de meerderjarigheid van hen wordt verwacht, blijkt uit onderzoek van Pharos & Sovee (2019) dat deze begeleiding vaak te kort is om voor een goede basis en een toekomstperspectief te zorgen. Daarnaast is er onvoldoende inzicht in het verloop van de begeleidingsbehoeften naarmate de begeleiding minder wordt of wegvalt. Om die redenen is er wetenschappelijk onderzoek nodig naar de begeleidingsbehoeften van alleenstaande gevluchte jongeren gedurende hun transitie naar volwassenheid.

Voor optimale effectiviteit van de begeleiding is het belangrijk dat deze aansluit op hun begeleidingsbehoeften. Met de uitkomsten van dit onderzoek kan de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren worden vormgegeven op een effectieve manier. Hiermee kan er verbetering komen in de voorbereiding op de volwassenheid. Het gaat bij deze begeleiding om praktische zaken, zoals huisvesting en inkomen, maar ook om culturele en psychologische aspecten die de integratie beïnvloeden (Chase, 2019). Het is belangrijk om het perspectief van alleenstaande gevluchte jongeren over hun begeleiding te onderzoeken, omdat hun inzichten kunnen verschillen van die van hun begeleiders of beleidsmakers (Bramsen et al., 2018). Inspraak van jongeren bevordert hun ontwikkeling en zorgt ervoor dat zij zich meer betrokken en verbonden voelen bij besluiten (Brummelaar et al., 2017). Daarnaast is het waardevol om niet enkel te richten op de inhoud van de begeleiding en de begeleidingsbehoeften, maar tevens te onderzoeken wat het verloop is van de begeleidingsbehoeften gedurende de transitie naar volwassenheid. Uit eerder gedaan onderzoek komt namelijk naar voren dat jongeren op 18-jarige leeftijd, als zij geen aanspraak meer maken op begeleiding, nog wel begeleidingsbehoeften hebben (Ruitenburg et al., 2022). Met de uitkomsten van dit onderzoek zou in de praktijk vervolgens rekening gehouden kunnen worden. In dit onderzoek zal de onderzoeksvraag centraal staan: *In hoeverre sluit de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren aan op hun begeleidingsbehoeften gedurende de transitie naar volwassenheid?*

Methode

Design

Dit onderzoek maakt deel uit van het promotieonderzoek ‘Op Eigen Benen: Een onderzoek naar de transitie naar volwassenheid van alleenstaande minderjarige vreemdelingen’. Het onderzoeksvoorstel voor dit promotieonderzoek is goedgekeurd door de ethische commissie van de Faculteit Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde. Het promotieonderzoek heeft een longitudinaal design, bestaande uit interviews op drie meetmomenten. In dit huidige onderzoek is gebruikgemaakt van alle meetmomenten door middel van een longitudinaal, kwalitatief design. Het kwalitatieve design is gebruikt om de meningen, ervaringen en belevingen van alleenstaande gevluchte jongeren te achterhalen (Hartman & Lucassen, 2015; Wouters & Aarts, 2016). De nadruk ligt hierbij op hun beleving van de begeleiding gedurende de transitie naar volwassenheid. Het longitudinale design is gebruikt om het verloop van de begeleidingsbehoeften van de alleenstaande gevluchte jongeren in kaart te brengen.

Steekproef

De doelpopulatie van dit onderzoek bestond uit alle alleenstaande gevluchte jongeren in Nederland met een verblijfsvergunning. De inclusiecriteria waren dat de jongeren in bezit moesten zijn van een verblijfsvergunning en op T0 17 jaar oud waren. Daarnaast moesten ze de opvolgende twee jaren ook geïnterviewd zijn. Er was sprake van een doelgerichte steekproef, omdat de geïnccludeerde jongeren zijn geselecteerd op basis van de inclusiecriteria. De steekproef bestond uit 28 alleenstaande gevluchte jongeren. Er zijn 23 jongens en 5 meisjes geïnccludeerd. De meeste jongeren zijn geboren in Syrië (42,86%) en Eritrea (28,57%). De overige jongeren zijn geboren in Afghanistan (3,57%), Ethiopië (3,57%), Somalië (17,86%) en Jemen (3,57%).

Instrumenten

Er zijn semigestructureerde interviews afgenomen over de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren rond hun transitie naar volwassenheid. Voor elk meetmoment was er een interviewleidraad die was afgestemd op de leeftijd en ontwikkelingsfase van de jongeren op dat moment.

Op T0 bevatte de interviewleidraad de volgende onderwerpen: huidige begeleiding, mening over de begeleiding, voorbereiding op achttiende verjaardag en de toekomst. Vooral de vragen over de mening over de begeleiding en de voorbereiding op de achttiende

verjaardag richtten zich op de begeleidingsbehoeften van de jongeren. Bij deze onderdelen werd gevraagd aan welke hulp zij het meeste baat hadden, welke hulp zij misten en wat zij niet zo fijn vonden aan de begeleiding op dat moment. Het interviewprotocol van T0 is toegevoegd in bijlage 1.

Op T1 bevatte de interviewleidraad de volgende onderwerpen: huidige begeleiding, begeleiding voor achttiende verjaardag en de overgang naar 18 jaar. Bij alle onderwerpen werd de begeleidingsbehoefte van de jongeren uitgevraagd. De vragen gingen over de behoefte aan begeleiding op dat moment en de begeleidingsbehoefte voor hun achttiende verjaardag. Er werd teruggeblikt op waar zij voor hun achttiende verjaardag baat bij hadden gehad en hoe deze behoefte beter vervuld had kunnen worden. Wat betreft de overgang naar 18 jaar werd gevraagd of de jongere bepaalde hulp miste die wegviel nadat hij of zij 18 jaar was geworden. Het interviewprotocol van T1 is toegevoegd in bijlage 2.

Op T2 bevatte de interviewleidraad de volgende onderwerpen: huidige begeleiding en de wensen, behoeften en tips voor de begeleiding rond de achttiende verjaardag. Aan de jongere werd gevraagd welke huidige begeleiding hij of zij overbodig vond en welke begeleiding hij of zij miste. Daarnaast werd er gereflecteerd op de periode waarin de jongere 18 jaar was geworden. Er werden vragen gesteld over hoe de begeleiding rond de achttiende verjaardag anders had kunnen worden vormgegeven en hoe de ideale voorbereiding op de achttiende verjaardag er voor de jongere uit zou zien. De jongere kon aangeven hoe de begeleiding zou moeten zijn als deze aan zou sluiten op zijn of haar eigen begeleidingsbehoeften. Het interviewprotocol van T2 is toegevoegd in bijlage 3.

Procedure

Voor de werving van alleenstaande gevluchte jongeren onder de 18 jaar heeft de onderzoeker van het promotieonderzoek contact opgenomen met Nidos. Deze organisatie heeft een lijst gemaakt van jongeren die tussen de 17,5 en 18 jaar oud waren en een verblijfsvergunning hadden op het moment van T0. De voogden van deze jongeren zijn benaderd en er is aan hen gevraagd of zij de jongeren wilden benaderen voor deelname aan het onderzoek. De voogd ontving hierbij een informatiebrief en een video met informatie over het onderzoek, die zij aan de jongeren konden laten zien. Van de jongeren die mee wilden werken aan het onderzoek, heeft de hoofdonderzoeker contactgegevens gekregen. Daarnaast is er contact opgenomen met contractpartners van Nidos die verantwoordelijkheid hebben over de woongroepen. Op deze manier konden de mentoren van alleenstaande

gevluchte jongeren die op deze plekken wonen, benaderd worden voor deelname aan het onderzoek.

Met de alleenstaande gevluchte jongeren die deel wilden nemen aan het onderzoek werd een afspraak ingepland. Deze afspraak vond plaats op een locatie naar voorkeur van de jongere (bijvoorbeeld bij de jongere thuis, het regiokantoor van Nidos of een andere plek waar deze jongere zich prettig voelde). Van tevoren is gevraagd of de jongere de Nederlandse taal voldoende beheerste of dat er een telefonische tolk ingezet moest worden. Tijdens de eerste afspraak is het onderzoek nogmaals uitgelegd en werd het toestemmingsformulier getekend. Daarnaast werd benadrukt dat de jongere over één jaar en over twee jaar opnieuw gevraagd zal worden deel te nemen aan een interview. Indien er toestemming was gegeven, werd er een geluidsopname gemaakt van het interview. Als hiervoor geen toestemming was, werden er uitgebreide aantekeningen gemaakt.

Analyseplan

De opgenomen interviews zijn getranscribeerd met het programma F4. De getranscribeerde interviews zijn gecodeerd met behulp van het programma ATLAS.ti. Voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag is eerst gebruikgemaakt van een thematische analyse. Het doel van een thematische analyse is het identificeren, analyseren en rapporteren van patronen binnen data (Flick, 1998). Het stappenplan van Braun en Clarke (2006) is gebruikt om de thematische analyse uit te voeren. De stappen waren: het verkennen van de data, het creëren van codes, het identificeren van mogelijke thema's, het evalueren van deze thema's, het vaststellen en benoemen van definitieve thema's en het beantwoorden van de onderzoeksvraag op basis van deze thema's.

Eerst zijn alle transcripten uitvoerig doorgelezen, om een eerste indruk te krijgen en vertrouwd te raken met de data. Vervolgens zijn de transcripten open gecodeerd, wat betekent dat er codes zijn toegewezen aan alle fragmenten uit de tekst die relevant waren voor de onderzoeksvraag. Deze codes gaven aan waar het tekstfragment over ging. Er was sprake van inductief coderen, waarbij de codes zijn ontwikkeld op basis van de inhoud van de data (Flick, 1998). De volgende stap was het samenvoegen van de gevonden codes. Codes die bij elkaar hoorden, werden samengevoegd tot een overkoepelend thema. De codes die in deze fase nog nergens bij hoorden, zijn bewaard in een aparte groep en konden later nog toegevoegd worden aan een thema. In de vierde stap zijn alle thema's geëvalueerd en verfijnd. Uiteindelijk is er een definitieve lijst ontstaan met hoofdthema's. Dit zijn de

onderwerpen die het vaakst benoemd zijn door de alleenstaande gevluchte jongeren met betrekking tot de begeleiding en de begeleidingsbehoeften. De hoofdthema's zijn: financiën, brieven en documenten, werk en opleiding, sport en vervoer. De codeboeken van de drie meetmomenten zijn opgenomen in bijlage 4, 5 en 6.

Om het verloop van de begeleidingsbehoeften van de alleenstaande gevluchte jongeren gedurende de transitie naar volwassenheid te kunnen onderzoeken, is gebruikgemaakt van de terugkerende cross-sectionele analyse. Deze analyse is uitgevoerd met de hoofdthema's die uit de thematische analyse zijn voortgekomen. De terugkerende cross-sectionele analyse is geschikt voor het identificeren van patronen en trends over de tijd, waarmee veranderingen op groepsniveau in kaart kunnen worden gebracht (Grossoehme & Lipstein, 2016). Door op meerdere meetmomenten gegevens te verzamelen van de groep alleenstaande gevluchte jongeren en deze te analyseren, is inzicht verkregen in het verloop van hun begeleidingsbehoeften gedurende de transitie naar volwassenheid. Vervolgens is een vergelijking tussen de meetmomenten uitgevoerd aan de hand van de terugkerende cross-sectionele analyse. In de resultaten worden de uitkomsten van de thematische analyse en de terugkerende cross-sectionele analyse gepresenteerd.

Elke deelnemer in dit onderzoek heeft een participantnummer gekregen. In de resultaten zullen citaten worden gebruikt onder de vermelding van dit nummer. Deze nummering is toegepast om de herkomst van de citaten inzichtelijk te maken en tegelijkertijd de anonimiteit van de alleenstaande gevluchte jongeren te waarborgen.

Resultaten

Financiën

Op 17-jarige leeftijd hebben de alleenstaande gevluchte jongeren met name behoefte aan instructie op het gebied van financiën. Op 18-jarige leeftijd wordt deze behoefte groter, door de veranderingen in hun financiële ondersteuning. Op 19-jarige leeftijd hebben de jongeren over het algemeen geen behoefte meer aan begeleiding bij hun financiën.

De alleenstaande gevluchte jongeren krijgen op 17-jarige leeftijd financiële begeleiding van hun mentor of voogd van Nidos. Tevens krijgen zij maandelijks leefgeld van Nidos, waarvan zij bijvoorbeeld eten, kleding en persoonlijke spullen aanschaffen. Een groot deel van de jongeren wordt op deze leeftijd geholpen met het regelen van een zorgverzekering en er wordt aan hen uitgelegd hoe ze een studiefinanciering kunnen aanvragen. Op 18-jarige leeftijd stopt de financiële ondersteuning van Nidos. Jongeren geven aan dat zij met financiële vragen nog wel bij een contactpersoon of hun informele netwerk terecht kunnen, maar dat structurele financiële begeleiding er niet meer is. Op 19-jarige leeftijd benoemen vrijwel alle jongeren dat zij geen begeleiding meer krijgen bij hun financiën. Als er financiële zaken geregeld moeten worden en zij hier vragen over hebben, doen zij meestal een beroep op hun informele netwerk.

Op 17-jarige leeftijd geeft een groot deel van de alleenstaande gevluchte jongeren aan behoefte te hebben aan de begeleiding bij financiën. Ze hebben het maandelijks leefgeld nodig om rond te komen en kunnen vragen stellen over geldzaken. Ook op 18-jarige leeftijd geven jongeren aan behoefte te hebben aan financiële begeleiding, maar vertellen ze dat deze vaak ontbreekt. Het leefgeld van Nidos is vanaf het moment dat zij 18 jaar werden gestopt, maar het heeft voor jongeren soms maanden geduurd voordat zij geld ontvingen van DUO. Dit komt in de meeste gevallen doordat zij de studiefinanciering van DUO vanaf het eerste kwartaal na hun achttiende verjaardag pas ontvangen. Daarnaast zijn er jongeren die aangeven dat de studiefinanciering niet op tijd is aangevraagd. Met name de jongeren zonder werk geven aan dat dit een lastige periode voor hen is geweest. Sommige jongeren vertellen dat zij dit probleem opgelost hebben door geld te lenen van vrienden of familieleden, maar dat zij graag beter op de hoogte waren gebracht over de veranderingen in hun financiële situatie. Jongere (20) zegt hierover: *“Was heel moeilijk, heel moeilijk. Twee maanden zo, drie maanden zo, ik heb geen geld. [...] Maar als jij, ik heb geen geld, wat moet ik doen”*. Op

19-jarige leeftijd benoemen de jongeren financiën niet als onderdeel waar zij begeleiding bij zouden willen hebben.

Brieven en documenten

Op 17-jarige leeftijd hebben veel jongeren behoefte aan ondersteuning bij het begrijpen van brieven en documenten. Op 18-jarige leeftijd wordt deze begeleidingsbehoefte groter, maar is de structurele begeleiding vaak weggevallen. Op 19-jarige leeftijd wordt de behoefte aan begeleiding iets minder, maar blijft dit voor een groot deel van de jongeren wel bestaan.

De alleenstaande gevluchte jongeren geven op 17-jarige leeftijd aan dat zij hulp krijgen wanneer zij brieven of documenten ontvangen. Hun mentor of voogd helpt hen met het vertalen van de brieven en legt uit wat ze met de informatie in de brief moeten doen. Op 18-jarige leeftijd wordt een groot deel van de jongeren nog regelmatig geholpen met het vertalen en begrijpen van brieven en documenten, maar moeten ze hiervoor zelf contact opnemen met hun contactpersoon. Jongere (15) vertelt daarover: *“Ja als ik zeg maar, als ik krijg brief binnen dan uh ja, ik, ik weet niet wat ik moet doen, dan ze kunnen mij helpen bijvoorbeeld”*. Daarnaast zetten jongeren op 18-jarige leeftijd hun informele netwerk regelmatig in voor ondersteuning. Op 19-jarige leeftijd ontvangen de jongeren vooral hulp van hun informele netwerk met het begrijpen en vertalen van brieven en documenten.

Jongeren geven op 17-jarige leeftijd aan dat zij behoefte hebben aan de begeleiding die ze krijgen bij de brieven en documenten. Ze vertellen dat met name het vertalen van de brieven en het begrijpen van de regels en instanties in Nederland ingewikkeld is voor hen. Ook weten zij soms niet welke actie ze moeten ondernemen met de documenten en brieven die binnenkomen. Op 18-jarige leeftijd is het aantal jongeren dat aangeeft behoefte te hebben aan begeleiding bij de brieven en documenten groter dan op 17-jarige leeftijd. Hoewel ze bij hun contactpersoon of informele netwerk terecht kunnen met vragen, missen zij structurele begeleiding. Op 19-jarige leeftijd wordt behoefte aan hulp bij brieven en documenten minder vaak genoemd, maar meer dan de helft van de jongeren heeft ook op deze leeftijd nog behoefte aan ondersteuning bij het begrijpen van de brieven die zij ontvangen. Het inzetten van het informele netwerk is voor de jongeren op deze leeftijd echter voldoende om in de begeleidingsbehoefte te voorzien. Op 18- en 19-jarige leeftijd is begeleiding bij brieven en documenten het meest genoemde onderdeel van de begeleidingsbehoeften.

Werk en opleiding

Op 17-jarige leeftijd hebben de jongeren een grote begeleidingsbehoefte op het gebied van werk en opleiding. Op 18- en 19-jarige leeftijd geven de meeste jongeren aan een stuk zelfstandiger te zijn en weinig tot geen begeleiding meer nodig te hebben bij deze onderdelen.

Op 17-jarige leeftijd geven de meeste jongeren aan begeleiding te ontvangen bij schoolzaken. Het gaat hierbij niet enkel om inhoudelijke hulp over het schoolwerk dat ze krijgen van docenten, maar ook om praktische ondersteuning van hun mentor of voogd. De praktische ondersteuning richt zich vooral op het uitzoeken van een school, inschrijven voor een school en zoeken naar een vervolgopleiding. Daarnaast ontvangen zij hulp bij het zoeken van werk en het schrijven van sollicitaties. Jongere (11) zegt: *“Ik wil solliciteren en ik weet niet hoe ik moet doen, en ik heb gevraagd aan mijn mentor en ze heeft gedaan van mij”*. Op 18-jarige leeftijd geeft een gedeelte van de jongeren aan begeleiding te krijgen bij schoolzaken, wat zich voornamelijk richt op inhoudelijke hulp over het schoolwerk. Op 19-jarige leeftijd krijgt het merendeel van de jongeren geen begeleiding meer bij schoolzaken. Op 18- en 19-jarige leeftijd ontvangen de jongeren geen begeleiding bij het onderdeel werk.

De jongeren geven op 17-jarige leeftijd aan behoefte te hebben aan begeleiding bij opleiding en werk. Ze hebben zowel behoefte aan de inhoudelijke ondersteuning van hun docent of baas als de praktische ondersteuning van hun mentor of voogd. Op 18-jarige leeftijd geeft een klein deel van de jongeren aan nog behoefte te hebben aan ondersteuning bij het schoolwerk, maar het grootste deel benoemt geen begeleidingsbehoefte op dit onderdeel. Het onderdeel werk wordt bij deze jongeren op 18-jarige leeftijd niet genoemd als begeleidingsbehoefte. Op 19-jarige leeftijd worden opleiding en werk niet meer genoemd als onderdeel waar de alleenstaande gevluchte jongeren begeleiding bij zouden willen hebben.

Sport

Op 17-jarige leeftijd hebben veel jongeren behoefte aan praktische ondersteuning bij het aanmelden bij een sportvereniging. Op 18-jarige leeftijd hebben de jongeren vaak hun sport geregeld, waardoor zij geen begeleidingsbehoefte meer hebben op dit gebied. Ook op 19-jarige leeftijd hebben zij geen behoefte aan begeleiding bij sport.

De meeste jongeren krijgen op 17-jarige leeftijd begeleiding bij het vinden van en aanmelden bij een sportvereniging of sportschool. Jongere (7) zegt hierover: *“Misschien ga*

naar fitness, ja, en dan misschien ik wil afspraak, ja, hij kan maak de afspraak van mij". Op 18- en 19-jarige leeftijd krijgen de jongeren geen begeleiding meer bij het onderdeel sport.

Op 17-jarige leeftijd vertellen de jongeren dat zij behoefte hebben aan begeleiding bij het regelen van sport. Ze geven aan dat ze het fijn vinden dat hun mentor of voogd helpt met het zoeken van een sportvereniging en het regelen van de inschrijving. Op 18-jarige leeftijd hebben de jongeren geen behoefte aan begeleiding bij het onderdeel sport. De meeste jongeren staan ingeschreven bij een sportvereniging of sportschool. De jongeren die niet staan ingeschreven, geven aan dat zij zelf weten hoe ze zich bij een sportvereniging kunnen aanmelden. Op 19-jarige leeftijd wordt ook geen begeleidingsbehoefte genoemd op het onderdeel sport.

Vervoer

Op 17-jarige leeftijd hebben de alleenstaande gevluchte jongeren behoefte aan ondersteuning bij het regelen van vervoer. Op 18- en 19-jarige leeftijd hebben zij geen behoefte meer aan begeleiding bij het onderdeel vervoer.

Veel jongeren geven op 17-jarige leeftijd aan hulp te krijgen bij het regelen van vervoer voor in hun vrije tijd. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een eigen vervoermiddel zoals een fiets, of een ov-chipkaart om met het openbaar vervoer te kunnen reizen. Ze krijgen hulp bij het vinden van een fiets of het aanschaffen van een ov-chipkaart. Daarnaast krijgen ze uitleg over het reizen met het openbaar vervoer en over wat zij moeten doen indien ze de kaart kwijtraken. Op 18- en 19-jarige leeftijd krijgen de jongeren geen begeleiding bij het onderdeel vervoer.

Op 17-jarige leeftijd hebben de jongeren behoefte aan ondersteuning bij het regelen van vervoer. Jongere (28) geeft bijvoorbeeld aan: *"[...] Of als ik wil bijvoorbeeld naar [stad] rijden, dan vraag ik aan haar ook de reisroute"*. Op 18- en 19-jarige leeftijd wordt vervoer niet genoemd als begeleidingsbehoefte.

Conclusie en discussie

Conclusie

Het doel van dit onderzoek was het in kaart brengen van de begeleiding en begeleidingsbehoeften van alleenstaande gevluchte jongeren gedurende hun transitie naar volwassenheid. Bij dit onderzoek hoorde de onderzoeksvraag: *In hoeverre sluit de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren aan op hun begeleidingsbehoeften gedurende de transitie naar volwassenheid?*

Uit de interviews van dit onderzoek blijkt dat op 17-jarige leeftijd de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren aansluit op hun begeleidingsbehoeften. Op 18-jarige leeftijd sluit de begeleiding op de onderdelen financiën en brieven en documenten niet aan op hun begeleidingsbehoeften. Op de onderdelen opleiding en werk, sport en vervoer sluit de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren op 18-jarige leeftijd echter wel aan op hun begeleidingsbehoeften.

De overgang van 17 naar 18 jaar markeert een belangrijke verandering in de begeleiding die alleenstaande gevluchte jongeren krijgen. Veel jongeren krijgen geen structurele begeleiding meer, maar geven aan met vragen terecht te kunnen bij hun contactpersoon. Tevens geven zij aan een informeel netwerk te hebben die wordt ingezet bij hulpvragen. Het belang van het informele netwerk voor alleenstaande gevluchte jongeren blijkt ook uit het onderzoek van Winkens et al. (2023), waarin wordt geconcludeerd dat het informele netwerk bijdraagt aan het ontwikkelen van een gevoel van verbondenheid en het opbouwen van een sociaal netwerk. Dit sociale netwerk kunnen deze alleenstaande gevluchte jongeren inzetten om in hun begeleidingsbehoeften tegemoet te komen. Hoewel Ruitenburg et al. (2022) concluderen dat jongeren er op 18-jarige leeftijd alleen voor komen te staan en uit onderzoek van Pharos & Sovee (2019) blijkt dat een groot deel van de alleenstaande gevluchte jongeren zich eenzaam voelt, worden deze bevindingen in dit huidige onderzoek gedurende de transitie naar volwassenheid niet bevestigd. De structurele, professionele begeleiding wordt minder of valt weg, maar het informele netwerk zorgt ervoor dat deze jongeren er niet alleen voor staan. Het verschil tussen de bevindingen uit eerder gedaan onderzoek en de resultaten uit dit huidige onderzoek kan zijn ontstaan doordat in de eerdere onderzoeken met name gefocust is op de gevolgen van het wegvallen van professionele ondersteuning. Hierbij is beperkt rekening gehouden met steun uit het informele netwerk.

Op het onderdeel financiën sluit de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren niet goed aan op hun begeleidingsbehoeften op 18-jarige leeftijd. Het leefgeld en de financiële begeleiding vallen op 18-jarige leeftijd weg, terwijl jongeren niet altijd direct een studiefinanciering ontvangen vanuit DUO. Deze financiële veranderingen leiden voor veel jongeren tot een periode van onzekerheid en stress. Hierdoor voelen de jongeren zich achteraf niet goed voorbereid op de financiële verantwoordelijkheid en zelfstandigheid bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd. Daarnaast missen de jongeren structurele ondersteuning bij het vertalen en begrijpen van de brieven en documenten die zij ontvangen. Onvoldoende voorbereid zijn op de volwassenheid komt niet alleen voor bij alleenstaande gevluchte jongeren. Voor uithuisgeplaatste kinderen kan het wegvallen van zorg en ondersteuning op 18-jarige leeftijd ook zorgen voor onzekerheid, frustratie en stress (Het Vergeten Kind, 2023). De uithuisgeplaatste jongeren geven aan het gevoel te hebben dat ze er alleen voor staan sinds zij 18 jaar zijn geworden. Voor jongeren die onvoldoende zelfredzaam zijn wanneer zij de volwassenheid bereiken, biedt verlengde opvang de mogelijkheid om langduriger ondersteuning te krijgen bij het ontwikkelen van zelfstandigheid (Het Vergeten Kind, 2023; Nidos & VNG, 2022). Verlengde opvang wordt echter beperkt ingezet, omdat gemeenten dit zelf moeten regelen en financieren (Ruitenburg et al., 2022).

In het onderzoek van Pharos & Sovee (2019) komt naar voren dat een groot deel van de alleenstaande gevluchte jongeren nog niet voldoende zelfredzaam is op 18-jarige leeftijd. Daarnaast concluderen Ruitenburg et al. (2022) dat de begeleidingsbehoeften van alleenstaande gevluchte jongeren toenemen wanneer zij 18 jaar worden en de begeleiding afneemt of wegvalt. Deze bevindingen uit eerdere onderzoeken worden op de onderdelen financiën en brieven en documenten bevestigd door de alleenstaande gevluchte jongeren in dit huidige onderzoek. Voor de onderdelen werk en opleiding, sport en vervoer geldt dit in dit huidige onderzoek echter niet. De transitie naar volwassenheid is een proces waarbij grote variabiliteit bestaat in de timing en volgorde waarin jongeren vaardigheden ontwikkelen die passen bij de volwassenheid (Benson & Furstenberg Jr., 2006). Hierdoor is het mogelijk dat jongeren op 18-jarige leeftijd op sommige vlakken zelfstandig kunnen functioneren, terwijl ze op andere onderdelen onvoldoende zelfredzaam zijn. In veel landen, waaronder Nederland, zijn jongeren vanaf 18 jaar wettelijk volwassen. Echter, blijkt uit onderzoek van Hamilton (2016) dat deze leeftijd niet strookt met het traject van individuele ontwikkeling en de tijd die jongeren nodig hebben om volwassen vaardigheden te ontwikkelen. Dit zorgt er in veel gevallen voor dat jongeren op 18-jarige leeftijd wettelijk volwassen zijn, maar nog niet op

alle levensdomeinen zelfstandig kunnen functioneren en verantwoordelijkheid voor zichzelf kunnen nemen (Hamilton, 2016).

Op 19-jarige leeftijd zijn de meeste alleenstaande gevluchte jongeren grotendeels zelfstandig. Ze geven aan zich op de meeste vlakken zelf te kunnen redden en weinig tot geen behoefte te hebben aan begeleiding. Het enige onderdeel waar deze jongeren nog een begeleidingsbehoefte in hebben is het vertalen en begrijpen van brieven en documenten. Op deze leeftijd schakelen zij meestal hun informele netwerk in om hierbij ondersteuning te krijgen. De toenemende volwassenheid heeft ertoe geleid dat zij verantwoordelijkheid voor zichzelf kunnen nemen en zelfvoorzienend zijn (Keller et al., 2007). Dit past bij de transitie naar volwassenheid die zij hebben doorgemaakt.

Uit de thematische analyse van de interviews met de alleenstaande gevluchte jongeren zijn enkel praktische begeleidingsonderdelen naar voren gekomen. Hoewel de vragen in de interviews open zijn geformuleerd en ruimte boden voor het bespreken van andere vormen van begeleiding, bijvoorbeeld op het gebied van mentale gezondheid, werd dit door de jongeren niet benoemd. Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd & Inspectie Justitie en Veiligheid (2018) constateren dat de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren voornamelijk gericht is op het aanleren van de praktische vaardigheden die nodig zijn om zelfstandig te kunnen wonen vanaf 18-jarige leeftijd. Tegelijkertijd benadrukken zij dat begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren zich niet uitsluitend op praktische aspecten zou moeten richten. Er zou ook aandacht besteed moeten worden aan bredere ontwikkelingstaken, zoals leren omgaan met stress en het ontwikkelen van copingvaardigheden. Ook Chase (2019) benadrukt dat begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren gedurende de transitie naar volwassenheid zich zou moeten richten op psychologische aspecten die hun welzijn en integratie kunnen beïnvloeden. In zowel eerder onderzoek (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd & Inspectie Justitie en Veiligheid, 2018) als dit huidige onderzoek komt naar voren dat er beperkt ingezet wordt op de bredere begeleidingsbehoeften van alleenstaande gevluchte jongeren.

Eerdere onderzoeken tonen aan dat cultuur een belangrijke rol speelt in de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren (Van Es et al., 2019; Sterckx et al., 2018; Hoffer, 2021). De alleenstaande gevluchte jongeren in dit huidige onderzoek kaarten het rekening houden met cultuur echter niet aan wanneer zij praten over hun begeleiding en begeleidingsbehoeften. Daarnaast concluderen Ruitenburg et al. (2022) dat cultuurverschillen

ertoe kunnen leiden dat alleenstaande gevluchte jongeren geen hulp krijgen nadat zij 18 jaar zijn geworden. Dit zou komen doordat zij niet weten hoe ze hulp moeten vragen of anderen niet tot last willen zijn. Ook deze bevinding wordt in dit huidige onderzoek tegengesproken, omdat de jongeren aangeven dat zij hulp vragen wanneer dit nodig is en weten waar zij terecht kunnen met hun vragen. Uit onderzoek van Van 't Hoog et al. (2019) blijkt dat rekening houden met etnische identiteit bij de begeleiding van migrantenjongeren niet altijd een belangrijke rol speelt. De kwaliteit van de begeleiding is voor deze jongeren belangrijker, evenals de klik tussen de begeleider en de jongere.

Limitaties en krachten

Dit onderzoek bevat een aantal limitaties. De eerste limitatie is de samenstelling van de onderzoeksgroep. De onderzoeksgroep bestaat uit alleenstaande gevluchte jongeren waarvan hun voogd is benaderd en die zelf mee wilden werken aan dit onderzoek. Er is daarom geen informatie over alleenstaande gevluchte jongeren die niet zijn benaderd door hun voogd of jongeren die ervoor hebben gekozen niet mee te werken aan dit onderzoek. Daarnaast was het voor dit onderzoek belangrijk dat de jongeren op T0 17 jaar, op T1 18 jaar en op T2 19 jaar oud waren en op alle meetmomenten geïnterviewd zijn. Dit kan ervoor gezorgd hebben dat jongeren geëxcludeerd zijn die waardevolle informatie hebben gegeven over de begeleiding en hun begeleidingsbehoeften.

De volgende limitatie is de taal waarin de interviews gehouden zijn. Tijdens een aantal afgenomen interviews is telefonisch een tolk ingeschakeld om de taalbarrière te overbruggen. Het inzetten van een tolk kan er echter voor zorgen dat antwoorden verkeerd geïnterpreteerd worden of zinnen niet volledig vertaald worden. Daarnaast blijkt uit onderzoek van Squires (2008) dat de aanwezigheid van een tolk de deelnemers kan beperken in de informatie die zij delen, wanneer zij zich niet vertrouwd of veilig voelen bij hen. Het grootste deel van de interviews zijn in het Nederlands afgenomen met de jongeren. De Nederlandse taal is voor geen enkele alleenstaande gevluchte jongere de moedertaal, wat ervoor kan zorgen dat vragen niet goed begrepen worden of dat jongeren niet volledig antwoord kunnen geven omdat zij de taal niet genoeg beheersen. Dit kan leiden tot misverstanden en interpretatieproblemen, wat invloed zou kunnen hebben op de betrouwbaarheid van de onderzoeksresultaten (Squires, 2008). Een mogelijk alternatief voor de taalbarrière zou het inzetten van fysieke, vooraf geïnstrueerde tolken zijn, of het gebruik van interviewers die zowel Nederlanders als de moedertaal van de alleenstaande gevluchte

jongeren spreken (Price et al., 2011). Dit is in de praktijk echter duur en organisatorisch niet altijd haalbaar.

Een methodologische limitatie van dit onderzoek is dat de codering en analyse van de data door slechts één onderzoeker is uitgevoerd. Dit zou invloed kunnen hebben op de objectiviteit van de resultaten en conclusies, aangezien er geen vergelijking of controle heeft plaatsgevonden. Hoewel de onderzoeker heeft geprobeerd om zo systematisch mogelijk te werken, kan persoonlijke interpretatie van de onderzoeker een rol hebben gespeeld bij de verwerking van de data. Het inzetten van meerdere onderzoekers in het coderings- en analyseproces minimaliseert namelijk het risico op persoonlijke interpretatie (Flick, 1998).

Een kracht van dit onderzoek is het gebruik van een longitudinaal design. Dit design heeft het mogelijk gemaakt om het verloop van de begeleiding en de begeleidingsbehoeften van alleenstaande gevluchte jongeren gedurende hun transitie naar volwassenheid in kaart te brengen (Flick, 1998). Bovendien heeft het design relevante inzichten geboden over de verandering van de begeleidingsbehoeften van alleenstaande gevluchte jongeren wanneer zij 18 jaar worden en er zelfstandigheid van hen wordt verwacht.

Een andere kracht van dit onderzoek is de maatschappelijke relevantie van het onderwerp. De resultaten in dit onderzoek laten zien dat de huidige begeleiding van de alleenstaande gevluchte jongeren niet volledig aansluit op hun begeleidingsbehoeften op 18-jarige leeftijd op het gebied van financiën en brieven en documenten. Hoewel in eerder onderzoek al werd geconstateerd dat alleenstaande gevluchte jongeren onvoldoende voorbereid zijn op de zelfstandigheid vanaf 18-jarige leeftijd (Ruitenburg et al., 2022; Chase, 2019), biedt dit onderzoek inzichten over op welke onderdelen deze jongeren begeleiding missen.

Implicaties voor de praktijk en vervolgonderzoek

Op basis van de bevindingen over de aansluiting van de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren op de begeleidingsbehoeften gedurende de transitie naar volwassenheid, zijn er een aantal aanbevelingen voor de praktijk en vervolgonderzoek.

Ten eerste zou het waardevol zijn voor de praktijk om in de voorbereiding op de volwassenheid met de alleenstaande gevluchte jongeren eerder te beginnen met het creëren van zelfstandigheid op het gebied van financiën. Op het moment dat de jongeren uit dit onderzoek 18 jaar werden, waren nog niet alle financiën geregeld. Dit heeft voor enkele jongeren veel stress opgeleverd en ertoe geleid dat zij geld hebben geleend bij mensen uit hun

informele netwerk. Daarnaast blijkt uit onderzoek van Sleijpen et al. (2017) dat alleenstaande gevluchte jongeren zich zorgen maken over hoe ze moeten omgaan met hun geld als zij 18 jaar worden. Dit probleem zou verholpen kunnen worden door de jongeren te helpen met het op tijd regelen van de studiefinanciering en het belang van het hebben van een baan te benadrukken. Daarnaast zou verlengde financiële begeleiding tot 19-jarige leeftijd een mogelijkheid kunnen zijn. Op deze manier hebben de alleenstaande gevluchte jongeren structurele begeleiding wat van belang kan zijn indien er in het voorbereidingsproces zaken onvoldoende geregeld blijken te zijn.

Tevens kan het voor de praktijk van belang zijn om meer structuur en consistentie te brengen in de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren gedurende de transitie naar volwassenheid. Er bestond in dit onderzoek veel verschil tussen de alleenstaande gevluchte jongeren in hoe ver van tevoren de voorbereiding op 18 jaar was begonnen en bij welke onderdelen zij begeleiding hebben gekregen. Momenteel verschilt het namelijk per gemeente hoe de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren wordt vormgegeven en hoeveel maanden van tevoren wordt begonnen met de voorbereiding op volwassenheid (Verloove & Poerwoatmodjo, 2021). Het zou waardevol zijn om verplichte begeleidingsonderdelen op te stellen en vast te leggen hoeveel maanden van tevoren de voorbereiding op volwassenheid moet beginnen. De vaste begeleidingsonderdelen zouden gebaseerd kunnen worden op het Big-5 model, dat vaak wordt gebruikt binnen de jeugdhulp om jongeren tijdens de transitie naar volwassenheid te ondersteunen (NJI, z.d.-a). Dit model richt zich op de vijf essentiële levensdomeinen die cruciaal zijn voor een zelfstandige, stabiele toekomst. De domeinen zijn: wonen, school en werk, inkomen, support en welzijn. Vaste begeleidingsonderdelen en op tijd beginnen met de voorbereiding op volwassenheid zouden kunnen bijdragen aan zo optimaal mogelijke begeleiding, waarbij elke alleenstaande gevluchte jongere een eerlijke basis heeft om vanuit te ontwikkelen tot een zelfstandige volwassene.

Voor vervolgonderzoek is het interessant om nader inzicht te verkrijgen in de rol en effectiviteit van het inzetten van het informele netwerk in de begeleiding van alleenstaande gevluchte jongeren. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat jongeren op 17-jarige leeftijd voornamelijk begeleiding ontvangen van hun mentor of voogd, terwijl zij op 18- en 19-jarige leeftijd vaker een beroep doen op hun informele netwerk. Hoewel het informele netwerk een waardevolle bron van ondersteuning kan vormen, is er op dit moment nog onvoldoende inzicht in de effectiviteit van het inzetten van het informele netwerk en de grenzen hiervan. Professionals en informele netwerken kunnen door samen te werken elkaars

aanbod versterken en op die manier samen alleenstaande gevluchte jongeren ondersteunen (Achahchah et al., 2023). Hierbij is het van belang dat informele netwerken op de hoogte zijn van wat professionals en organisaties voor alleenstaande gevluchte jongeren doen. Het is daarom interessant om in vervolgonderzoek te richten op welke taken door het informele netwerk opgevuld kunnen worden en voor welke begeleidingsonderdelen professionele ondersteuning effectiever is.

Literatuurlijst

- Achahchah, J., Hamdi, A., Kros, K., Yohannes, R., & Bektaş, G. (2023). *De kracht van informele netwerken*.
https://www.kis.nl/sites/default/files/2023-11/Rapport_de_kracht_van_informele_netwerken_2023.pdf
- Belloni, M. (2019). Family project or individual choice? Exploring agency in young Eritreans' migration. *Journal Of Ethnic And Migration Studies*, 46(2), 336–353.
<https://doi.org/10.1080/1369183x.2019.1584698>
- Benson, J. J., & Furstenberg Jr., F. F. (2006). Entry into Adulthood: Are Adult Role Transitions Meaningful Markers of Adult Identity? *Elsevier*, 11, 199–224.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1040260806110084>
- Bramsen, I., Kuiper, C., Willemse, K., & Cardol, M. (2018). My Path Towards Living on My Own: Voices of Youth Leaving Dutch Secure Residential Care. *Child And Adolescent Social Work Journal*, 36(4), 365–380. <https://doi.org/10.1007/s10560-018-0564-2>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brummelaar, M. D. T., Harder, A. T., Kalverboer, M. E., Post, W. J., & Knorth, E. J. (2017). Participation of youth in decision-making procedures during residential care: A narrative review. *Child & Family Social Work*, 23(1), 33–44.
<https://doi.org/10.1111/cfs.12381>
- CBS Statline. (z.d.).
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82045NED/table?ts=1729248480432>
- Chase, E. (2019). Transitions, capabilities and wellbeing: how Afghan unaccompanied young people experience becoming 'adult' in the UK and beyond. *Journal Of Ethnic And Migration Studies*, 46(2), 439–456. <https://doi.org/10.1080/1369183x.2019.1584704>

COA. (z.d.). *Asielopvang van jongeren die alleen naar Nederland komen*. www.coa.nl.

<https://www.coa.nl/nl/asielopvang-van-jongeren-die-alleen-naar-nederland-komen#:~:text=Als%20zij%20jonger%20dan%2015,asielzoekers%20en%20worden%20intensiever%20begeleid>.

Derluyn, I., & Broekaert, E. (2007). Different perspectives on emotional and behavioural problems in unaccompanied refugee children and adolescents. *Ethnicity And Health*, 12(2), 141–162. <https://doi.org/10.1080/13557850601002296>

Derluyn, I., De Smet, T., & Wille, B. (2005). Op weg : psychosociale en therapeutische begeleiding van niet-begeleide buitenlandse minderjarigen. In *Antwerpen : Garant eBooks*. Garant.

Flick, U. (1998). *An Introduction to Qualitative Research*.
<http://ci.nii.ac.jp/ncid/BB14980167>

Grossoehme, D., & Lipstein, E. (2016). Analyzing longitudinal qualitative data: the application of trajectory and recurrent cross-sectional approaches. *BMC Research Notes*, 9(1). <https://doi.org/10.1186/s13104-016-1954-1>

Hamilton, V. E. (2016). Adulthood in Law and Culture. *Tulane Law Review*.
<https://scholarship.law.wm.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2863&context=facpubs>

Hartman, T. O., & Lucassen, P. (2015). Kwalitatief onderzoek. *Huisarts en Wetenschap*, 58(1), 19. <https://doi.org/10.1007/s12445-015-0012-x>

Het Vergeten Kind. (2023). MIJN PROBLEMEN WAREN NIET OPEENS WEG, MIJN ‘THUIS’ EN BEGELEIDING WEL: Hoe is het voor jongeren om 18 te worden in de jeugdhulp met verblijf? In *Het Vergeten Kind* [Report].
<https://www.hetvergetenkind.nl/wp-content/uploads/2024/08/Onderzoeksrapport-Mijn-problemen-waren-niet-opeens-weg-mijn-%E2%80%98thuis-en-begeleiding-wel.pdf>

- Hoffer, C. (2021). Cultuursensitief werken in de jeugd-ggz: een kwestie van kennis, houding en vaardigheden. *Kinder- & Jeugdpsychotherapie*, 49(2).
<https://www.vkjp.nl/tijdschrift-artikelen/2-2022-cultuursensitief-werken-in-de-jeugd-ggz>
- Hofstede, G., Hofstede, G., & Minkov, M. (2016). *Allemaal andersdenkenden: omgaan met cultuurverschillen*.
- Immigratie- en Naturalisatiedienst. (2023, 4 april). *Alleenstaande minderjarige vreemdelingen*. IND.
<https://ind.nl/nl/over-ons/achtergrondartikelen/alleenstaande-minderjarige-vreemdelingen>
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd & Inspectie Justitie en Veiligheid. (2018). Zelfstandig verder? De opvang en begeleiding van alleenstaande minderjarige vreemdelingen. In *Inspectie Justitie en Veiligheid*.
- Keller, T. E., Cusick, G. R., & Courtney, M. E. (2007). Approaching the Transition to Adulthood: Distinctive Profiles of Adolescents Aging out of the Child Welfare System. *Social Service Review*, 81(3), 453–484. <https://doi.org/10.1086/519536>
- Nidos. (z.d.). *Interculturele pedagogische visie op de begeleiding van AMV's* [Presentatieslides].
- Nidos & VNG. (2022). Handreiking Overgang bij amv's met verblijfsvergunning die 18 worden. *Vereniging van Nederlandse Gemeenten*.
<https://vng.nl/sites/default/files/2023-01/Overgang-bij-amvs-met-verblijfsvergunning-die-18-jaar-worden-20221206.pdf>
- NJI. (z.d.-a). *Jongeren ondersteunen bij hun Big 5 | Nederlands Jeugdinstituut*.
[https://www.nji.nl/van-jeugd-naar-volwassenheid/jongeren-ondersteunen-bij-hun-Big-](https://www.nji.nl/van-jeugd-naar-volwassenheid/jongeren-ondersteunen-bij-hun-Big-5)

NJI. (z.d.-b). *Waar lopen jongeren tussen 16 en 27 jaar tegenaan?* | *Nederlands*

Jeugdinstituut.

<https://www.nji.nl/van-jeugd-naar-volwassenheid/waar-lopen-jongeren-tussen-16-en-27-jaar-tegenaan>

Osgood, D. W., Foster, E. M., & Courtney, M. E. (2010). Vulnerable Populations and the Transition to Adulthood. *The Future Of Children*, 20(1), 209–229.

<https://doi.org/10.1353/foc.0.0047>

Pharos & Sovee. (2019). Een tweede familie voor AMV's. In *Pharos expertisecentrum gezondheidsverschillen*.

https://www.pharos.nl/wp-content/uploads/2019/09/Een-tweede-familie-voor-jonge-vluchtelingen-die-alleen-in-Nederland-zijn_werkwijzer.pdf

Price, E. L., Pérez-Stable, E. J., Nickleach, D., López, M., & Karliner, L. S. (2011).

Interpreter perspectives of in-person, telephonic, and videoconferencing medical interpretation in clinical encounters. *Patient Education And Counseling*, 87(2), 226–232. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2011.08.006>

Ruitenburch, M., De Jong, A., Verheul, R., El Haji, S., Tuzgöl, S., & Naaktgeboren, S. (2022).

Alleen volwassen worden: Onderzoek naar knelpunten bij overgang meerderjarigheid AMV's met verblijfsstatus. In *www.kinderombudsman.nl* (KOM006/2022).

<https://www.nationaleombudsman.nl/system/files/bijlage/Rapport%20Alleen%20volwassen%20worden.pdf>

Schippers, M. (2017). *Kinderen, gevlucht en alleen: Een interculturele visie op de*

begeleiding van alleenstaande gevluchte kinderen (1ste editie) [E-book]. Brave New Books.

- Sleijpen, M., Van Es, C., Brake, H. T., & Mooren, G. (2017). *Alleenstaande minderjarigen uit Eritrea in Nederland : Kansen en bedreigingen aan het begin van een nieuw leven*.
<https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/353145>
- Smit, M. (2019). Zorg voor en zorgen om alleenstaande minderjarige vreemdelingen. *Justitiële Verkenningen*, 45(6), 66–80.
<https://doi.org/10.5553/jv/016758502019045006006>
- Spanjaard, H., & Slot, W. (2015). Tijden veranderen, ontwikkelingstaken ook. *Kind & Adolescent Praktijk*, 14(3), 14–21. <https://doi.org/10.1007/s12454-015-0029-0>
- Squires, A. (2008). Methodological Challenges in Cross-language Qualitative Research: A Research review. *Elsevier*, 46(2).
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0020748908002101>
- Sterckx, L., Fessehazion, M., & Teklemariam, M. B. (2018). Eritrean asylum status holders in the Netherlands. *Sociaal en Cultureel Planbureau*.
- UNHCR. (z.d.). *Cijfers - Vluchtelingen | Syrië | Rohingya | Jemen - UNHCR Nederland*.
Vluchtelingen | Syrië | Rohingya | Jemen - UNHCR Nederland.
<https://www.unhcr.org/nl/over-unhcr/cijfers>
- UNHCR Nederland. (2024, 13 juni). *Veelgestelde vragen over vluchtelingen - UNHCR Nederland*.
<https://www.unhcr.org/nl/nieuws-media/begrippenlijst/veelgestelde-vragen-over-vluchtelingen>
- Van Es, C., Sleijpen, M., Ghebreab, W., & Mooren, T. (2019). Cultuursensitief werken met alleenstaande jonge vluchtelingen. *Kind & Adolescent Praktijk*, 18(4), 16–22.
<https://doi.org/10.1007/s12454-019-0040-y>
- Van 't Hoog, M., t, Van Egten, C., Dotinga, A., De Hoog, S., Vos, M., ISW, E-Quality, & Instituut voor Integratie en Sociale Weerbaarheid, Rijksuniversiteit Groningen.

(2019). Mentorprojecten en migrantenjeugd: effecten en werkzame factoren. In

Mentorprojecten en Migrantenjeugd.

<https://www.zonmw.nl/sites/zonmw/files/typo3-migrated-files/PublicatieMentorprojecten.pdf>

Verloove, J., & Poerwoatmodjo, J. (2021). 'Desnoods eet ik twee weken brood met pindakaas' (pp. 2–41).

<https://www.kis.nl/sites/default/files/2022-06/desnoods-eet-ik-twee-weken-brood-met-pindakaas.pdf>

Winkens, K., Zijlstra, E., Post, W., Van Os, C., & Smit, M. (2023, december).

Unaccompanied, but not alone: A systematic review of the influence of social relationships on the transition of unaccompanied refugee adolescents to adulthood.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740923003869>

Wouters, E., & Aarts, S. (2016). Kwantitatief versus kwalitatief onderzoek. *PodoSophia*, 24(1), 16–18. <https://doi.org/10.1007/s12481-016-0110-0>

Bijlagen

Bijlage 1: Interviewleidraad T0, 17-jarigen

Huidige begeleiding

- Van wie?
- Waarmee?
- Hoeveel begeleiding?

Algemeen

- Wat vind je van de begeleiding die je op dit moment krijgt? / Ben je blij/tevreden met de hulp die je krijgt?
- Welke hulp helpt jou het meest? / Welke hulp vind jij het belangrijkste?
- Welke hulp vind je overbodig? / Zijn er ook dingen waar je hulp bij krijgt maar waarmee je eigenlijk geen hulp nodig hebt?
- Welke hulp mis je? / Zijn er ook dingen waar je graag hulp bij zou willen, maar waarbij je op dit moment geen hulp krijgt?
- Zijn er dingen die jij niet zo fijn vindt? / Zijn er dingen die jouw mentor / voogd / iemand anders beter of anders kan doen?

Vorbereiding op achttiende verjaardag

- Weet jij daar al iets van? / Weet je wat er allemaal geregeld moet worden voor je 18 wordt?
 - Welke dingen weet je?
 - Van wie heb je daarover gehoord?
- Regel je veel dingen zelf, samen met iemand of regelen anderen het voor jou?
- In hoeverre voel je je voorbereid op je 18e verjaardag en alles wat daarbij komt kijken?
- Wat is goed/fijn in deze voorbereiding?
- Zijn er ook dingen die je mist?
- Zijn er dingen die jij niet zo fijn vindt / zijn er dingen die jouw mentor / voogd / iemand anders beter of anders kan doen?

Toekomst

- Denk je dat je na je 18e verjaardag ook nog behoefte hebt aan hulp / begeleiding?
 - Van wie?

- Waarmee?
- Weet je hoe je die hulp zou kunnen regelen? / Weet je naar wie je toe kan gaan / bellen / appen?

Bijlage 2: Interviewleidraad T1, 18-jarigen

Huidige begeleiding

- Van wie?
- Waarmee?
- Hoeveel begeleiding?

Algemeen (*indien hulp aanwezig*)

- Wat vind je van de begeleiding die je op dit moment krijgt? / Ben je blij / tevreden met de hulp die je krijgt?
- Welke hulp helpt jou het meest? / Welke hulp vind jij het belangrijkste?
- Welke hulp vind je overbodig? / Zijn er ook dingen waar je hulp bij krijgt maar waarmee je eigenlijk geen hulp nodig hebt?
- Welke hulp mis je? / Zijn er ook dingen waar je graag hulp bij zou willen, maar waarbij je op dit moment geen hulp krijgt?
- Zijn er dingen die jij niet zo fijn vindt? / Zijn er dingen die jouw begeleider beter of anders kan doen?

Begeleiding voor achttiende verjaardag

- Van wie?
- Waarmee?
- Hoeveel / hoe vaak?
- Wist je wat er geregeld moest worden voordat je 18 werd?
 - Welke dingen wist je wel en welke niet?
 - Van wie had je daarover gehoord?
 - Hoe had diegene dat aan jou verteld?
- Regelde je veel zelf, samen met iemand of regelden anderen veel voor jou?
- Wat was goed/fijn in deze voorbereiding?
- Zijn er ook dingen die je hebt gemist?
- Zijn er dingen die jij niet zo fijn vond / zijn er dingen die jouw mentor / voogd / iemand anders beter of anders had kunnen doen? / Heb je tips hoe begeleiders in de toekomst jongeren beter kunnen begeleiden rond de 18e verjaardag?

Overgang

- Blevен er na je 18e mensen betrokken die jou ook al voor je 18e hielpen?

- Zo ja, wie?
- Hoe was dat voor jou?
- Miste je bepaalde hulp die wegviel nadat je 18 was geworden?

Bijlage 3: Interviewleidraad T2, 19-jarigen

Huidige begeleiding

- Van wie?
- Waarmee?
- Hoeveel begeleiding?

Algemeen (*indien hulp aanwezig*)

- Wat vind je van de begeleiding die je op dit moment krijgt? / Ben je blij / tevreden met de hulp die je krijgt?
- Welke hulp helpt jou het meest? / Welke hulp vind jij het belangrijkste?
- Welke hulp vind je overbodig? / Zijn er ook dingen waar je hulp bij krijgt maar waarmee je eigenlijk geen hulp nodig hebt?
- Welke hulp mis je? / Zijn er ook dingen waar je graag hulp bij zou willen, maar waarbij je op dit moment geen hulp krijgt?
- Zijn er dingen die jij niet zo fijn vindt? / Zijn er dingen die jouw begeleider beter of anders kan doen?

Wensen / behoeften / tips

- Als je terugdenkt aan de tijd dat je 18 jaar werd, zijn er dan dingen die anders hadden gekund? Zijn er dingen die jouw mentor / voogd / begeleider anders had kunnen doen?
- Hoe zou voor jou de ideale voorbereiding op 18 jaar er uitzien?
 - Mondelinge uitleg of schriftelijk?
 - Wanneer beginnen (hoe ver van tevoren)?
 - Individueel of met een groep?
 - Wie moet de uitleg / begeleiding bieden? (mentor / voogd / andere begeleider)
 - In het Nederlands of met een tolk?
 - Veel zelf doen, samen doen of iemand anders die dingen voor jou doet?
 - .. [doorgaan op waar de jongere zelf mee komt]
- Je hebt best een ontwikkeling doorgemaakt van de eerste afspraak tot nu. Wat heeft jou echt geholpen om te komen waar je nu staat?
- En nog iets?

Bijlage 4: Codeboek T0**Tabel 1***T0 Huidige begeleiding*

Hoofdcode	Subcode
Begeleiding van wie	Docent/mentor op school
	Vluchtelingenwerk
	Voogd (Nidos)
	Taalmaatje
	Mentor
	IND
Begeleiding bij praktische zaken	Regelen van documenten
	Maken van afspraken
	Mee naar afspraken
	Gezinshereniging
	Financiën
	School
	Wonen
Begeleiding bij vrije tijd en mobiliteit	Post
	Regelen van vervoer(middel)
Begeleiding bij lichamelijke gezondheid	Regelen van sport
	Tandarts
Begeleiding bij persoonlijke omstandigheden	Dokter
	Ontwikkelingen in het leven
Begeleiding bij huishouden	Mentale gezondheid
	Boodschappen
	Schoon huis

Belangrijkste begeleiding	Regelen van documenten
	Maken van afspraken
	Mee naar afspraken
	Mentale gezondheid
	Gezondheidszorg
	Gezinshereniging
	Financiën
	School
	Werk
	Post
Mening over begeleiding	Negatief over mentor
	Negatief over Nidos
	Tevreden
Behoefte aan begeleiding	Persoonlijke omstandigheden
	Lichamelijke gezondheid
	Vrije tijd en mobiliteit
	Praktische zaken
	Huishouden

Tabel 2*T0 Voorbereiding op 18*

Hoofdcode	Subcode
Behoeftte aan begeleiding na 18	Afspraken maken
	Gezondheidszorg
	Financiën
	School
	Wonen
	Post
Gevoel van voorbereidheid	Wel goed voorbereid
	Niet goed voorbereid
Informatie over overgang: van wie	Vrienden/familie
	Voogd
	Mentor
Mening over de voorbereiding	Positief
	Negatief

Bijlage 5: Codeboek T1

Tabel 3

T1 Huidige begeleiding

Hoofdcode	Subcode
Begeleiding van wie	Docent/mentor op school
	Vluchtelingenwerk
	Voogd (Nidos)
	Sterk Huis
	Mentor
Begeleiding bij praktische zaken	Maken van afspraken
	Mee naar afspraken
	Gezinshereniging
	Verzekering
	Financiën
	Wonen
	School
	Post
Begeleiding bij vrije tijd en mobiliteit	Regelen van vervoer(middel)
Begeleiding bij persoonlijke omstandigheden	Mentale gezondheid
Begeleiding bij huishouden	Boodschappen
Belangrijkste begeleiding	Maken van afspraken
	Regels in Nederland
	Wonen
	School
	Werk
	Post
Mening over begeleiding	Ontevreden

	Tevreden
Ontbrekende begeleiding	Geen ontbrekende begeleiding
	Taal
	Werk
	Wonen
Overbodige begeleiding	Geen overbodige begeleiding
	Afspraken maken
	Werk

Tabel 4*T1 Begeleiding voor 18*

Hoofdcode	Subcode
Begeleiding van wie	Docent/mentor op school
	Vluchtelingenwerk
	Voogd (Nidos)
	Mentor
	COA
Begeleiding waarmee	Studiefinanciering
	Gezinshereniging
	Zorgverzekering
	Wonen
	School
Begeleiding hoe vaak	Meerdere afspraken
	Eén afspraak
Op de hoogte van wat er geregeld moest worden	Ja
	Nee
Zelf regelen, samen of voor de jongere	Zelf regelen
	Samen
	Voor de jongere
Mening over de voorbereiding	Positief
	Negatief

Tabel 5*T1 Overgang naar 18*

Hoofdcode	Subcode
Wie bleef betrokken	Docent/mentor op school
	Voogd (Nidos)
	Mentor
	COA
	Niemand
Hulp missen na 18	Geen gemiste hulp
	Afspraken maken
	Wonen
	Werk
	Post

Bijlage 6: Codeboek T2

Tabel 6

T2 Huidige begeleiding

Hoofdcode	Subcode
Begeleiding van wie	Docent/mentor op school
	Vluchtelingenwerk
	Voogd (Nidos)
	Sterk Huis
	Gemeente
	Mentor
	Geen officiële begeleider
Begeleiding bij praktische zaken	Maken van afspraken
	Gezinshereniging
	Verzekering
	Financiën
	School
	Post
Begeleiding bij persoonlijke omstandigheden	Mentale gezondheid
Mening over begeleiding	Tevreden
	Ontevreden
Ontbrekende begeleiding	Wonen
	Taal
	Geen ontbrekende begeleiding

Tabel 7*T2 Wensen/behoeften/tips*

Hoofdcode	Subcode
Wat anders had gekund in de voorbereiding op 18	Vorbereiden op zelfstandig wonen
	Eerder beginnen met regelen
	Mentale gezondheid
Ideale voorbereiding: mondeling of schriftelijk	Mondeling
	Schriftelijk
Ideale voorbereiding: wanneer beginnen	Eén of twee maanden van tevoren
	Drie of vier maanden van tevoren
	Zes maanden van tevoren
	Eén jaar van tevoren
Ideale voorbereiding: individueel of met een groep	Afhankelijk van het onderwerp
	Met een groep
	Individueel
Ideale voorbereiding: door wie	Mentor
	Voogd
Ideale voorbereiding: taal	Nederlands
	Met tolk
Ideale voorbereiding: zelf doen, samen of iemand anders voor jou	Iemand anders voor jou
	Samen
	Zelf
Belangrijke ontwikkelingsfactoren	Contact hebben met Nederlanders
	Nederlandse taal leren
	Doorgaan met school

Praten met mensen

Vrienden maken

Jezelf motiveren

Vragen stellen
